

D E K R E T

z dnia 6 lutego 1945 r.

o utworzeniu Rad Zakładowych.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) Rada Ministrów postanawia a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

I. Postanowienia ogólne.

Art. 1. W zakładach pracy, stosujących pracę najemną, a zatrudniających powyżej 20 pracowników (robotników, pracowników umysłowych, chałupników, o ile nie zatrudniają pracowników najemnych), powołuje się przedstawicielstwa pracownicze, jako nowe organy organizacji zawodowych, w formie Rad Zakładowych. Dekret niniejszy dotyczy zakładów pracy niezależnie od tego, czy one stanowią własność osób fizycznych, czy prawnych.

Art. 2. W zakładach pracy, zatrudniających od 5 do 20 pracowników, przedstawicielem pracowników jest Delegat.

II. Zakres działania Rad Zakładowych.

Art. 3. Zadaniem Rady Zakładowej lub Delegata jest zastępstwo interesów zawodo-

wych pracowników danego zakładu pracy wobec pracodawcy oraz czuwanie nad wzmoczeniem i ulepszeniem produkcji zakładu pracy zgodnie z ogólnymi wytycznymi polityki gospodarczej państwa.

W szczególności Rada Zakładowa lub Delegat:

(1) wykonuje nadzór nad warunkami pracy w granicach przepisów prawnych, umów o pracę oraz nad urządzeniami społecznymi i kulturalnymi danego zakładu pracy;

(2) zatwierdza projekt regulaminu pracy przed przedłożeniem go właściwemu inspektorowi pracy do ostatecznego zatwierdzenia;

(3) współdziała z pracodawcą w zakresie zaopatrywania pracowników;

(4) pośredniczy w razie zatargu między pracownikiem a pracodawcą;

(5) współdziała przy regulowaniu zatrudnienia pracowników, przy ich przyjmowaniu i zwalnianiu.

Art. 4. (1) Rada Zakładowa lub Dele-

gat ma prawo sprawowania nadzoru nad urządzeniami technicznymi zakładu i magazynami.

(2) Uchwały Rady Zakładowej lub wniośki Delegata, dotyczące zmiany urządzeń technicznych, sposobu produkcji lub sposobu prowadzenia magazynów winny być podane do wiadomości pracodawcy po uprzednim ich zatwierdzeniu przez właściwą władzę przemysłową lub górniczą.

(3) Rada Zakładowa lub Delegat współdziała z organami państwowymi lub z Radami Narodowymi w zakresie kontroli społecznej nad działalnością gospodarzów zakładu.

Art. 5. Pracodawca winien prowadzić stałe wspólne narady — co najmniej raz na miesiąc — z Radą Zakładową, lub z Delegatem w sprawach dotyczących zakładu pracy, w szczególności co do podniesienia wydajności i dyscypliny pracy, bezpieczeństwa i higieny pracy, nowych ulepszeń technicznych i organizacyjnych, oraz winien co kwartał składać Radzie Zakładowej sprawozdanie ze stanu działalności danego zakładu pracy.

Art. 6. W zakładach pracy, pozostających pod zarządem państwowym lub samorządowym przedstawiciel Rady Zakładowej lub Delegat wchodzi w skład zarządu danego zakładu pracy, o ile zarząd ten jest wieloosobowy.

III. Skład Rad Zakładowych.

Art. 7. Rada Zakładowa składa się: w zakładach pracy, zatrudniających:

- a) od 21 do 50 pracowników z 3-ch członków,
- b) od 51 do 100 pracowników z 5-ciu członków,
- c) od 101 do 500 pracowników z 9-ciu członków,
- d) powyżej 500 pracowników, ponadto skład Rady Zakładowej powiększa się o jednego członka na każdych dalszych 100 pracowników z tym, że liczba członków Rady Zakładowej nie może przekraczać 30 osób.

Art. 8. (1) Członkowie Rady Zakładowej lub Delegat powoływani są w drodze wyborów.

(2) Wybory członków Rady Zakładowej odbywają się w głosowaniu bezpośrednim, tajnym i proporcjonalnym, zaś wybory Delegata w głosowaniu bezpośrednim i tajnym zwykłą większością głosów.

Art. 9. (1) Czynne prawo wyborcze przysługuje wszystkim pracownikom danego zakładu pracy.

(2) Bierne prawo wyborcze przysługuje pracownikowi, który ukończył 18 lat. jest za-

trudniony w danym zakładzie pracy co najmniej od 3-miesiący, jest członkiem organizacji zawodowej przynajmniej od roku.

(3) Minister Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia może zezwolić na odstępstwa od warunków biernego prawa wyborczego, przewidzianych w ust. (2) artykułu niniejszego, w wypadkach szczególnie uzasadnionych.

Art. 10. Członkowie Rady Zakładowej lub Delegat wybierani są na okres 1 roku.

Art. 11. W zakładach pracy sezonowych członkowie Rady Zakładowej lub Delegat wybierani są na okres trwania produkcji.

Art. 12. Wybory odbywają się poza godzinami pracy.

Art. 13. Regulamin wyborczy wyda Minister Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia.

Art. 14. Pierwsze wybory Rady Zakładowej lub Delegata zarządza Obwodowy Inspektor Pracy na wniosek zarządu organizacji zawodowej pracowników, obejmującej dany zakład pracy i powołuje Komisję Wyborczą w składzie 3-ch osób, w tym delegata organizacji zawodowej, jako przewodniczącego. Następne wybory przeprowadza Rada Zakładowa, powołując najpóźniej na 2 tygodnie przed upływem swej kadencji Komisję Wyborczą w składzie 3-ch pracowników.

Art. 15. W zakładach pracy, w których wybierany jest Delegat, pierwsze wybory zarządza Obwodowy Inspektor Pracy, powołując jednego pracownika, jako kierownika wyborów. Następne wybory zarządza Delegat najpóźniej na tydzień przed upływem swej kadencji.

Art. 16. Wybory mogą być zaskarżone w terminie 7-iu dni do właściwego Obwodowego Inspektora Pracy, który w razie uznania skargi za uzasadnioną zarządza w porozumieniu z zarządem organizacji zawodowej, obejmującej dany zakład pracy, nowe wybory.

Skarga winna być podpisana co najmniej przez 1/5 ogólnej liczby wyborców, jednakże niemniej niż przez 10 wyborców.

Art. 17. (1) Mandat członka Rady Zakładowej wygasa w razie:

- a) śmierci,
- b) rozwiązania umowy o pracę (art. 28),
- c) wykluczenia (art. 18).

(2) Mandat Delegata wygasa w wypadkach objętych ust. (1), lit. a), b), lub w razie odwołania uchwałą ogólnego zebrania pracowników.

Art. 18. Rada Zakładowa może większością 2/3 głosów wykluczyć z Rady członka, który bez usprawiedliwienia opuszcza 3 kolej-

ne posiedzenia Rady, względnie w inny sposób zaniedbuje obowiązki członka Rady Zakładowej.

Art. 19. Na miejsce członka Rady Zakładowej lub Delegata, opróżnione w wypadkach przewidzianych w art. 17, wstępuje ten kandydat, który przy ostatnich wyborach uzyskał największą z kolei ilość głosów, a w wypadku wyborów proporcjonalnych, kolejny kandydat właściwej listy.

Art. 20. Jeżeli Rada Zakładowa lub Delegat działają w sposób oczywiście sprzeczny z przepisami ustawowymi, może Komisja Pojednawczo-Rozjemcza przy Okręgowym Inspektorze Pracy (art. 32) rozwiązać Radę Zakładową lub usunąć Delegata na wniosek Obwodowego Inspektora Pracy lub zarządu organizacji zawodowej pracowników, obejmującej dany zakład pracy.

IV. Funkcjonowanie Rad Zakładowych.

Art. 21. Rada Zakładowa może być rozwiązana uchwałą ogólnego zebrania pracowników zakładu, powziętą co najmniej większością $\frac{2}{3}$ głosów w obecności co najmniej $\frac{2}{3}$ ogólnej liczby pracowników zakładu.

Art. 22. Wzorowy regulamin wydany przez Ministra Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia określi tryb funkcjonowania Rady Zakładowej.

Instrukcja wydana przez Biuro Kontroli przy Prezydium Krajowej Rady Narodowej w porozumieniu z Ministrem Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia określi tryb funkcjonowania Rady Zakładowej w zakresie kontroli społecznej (ust. (3) art. 4).

Art. 23. Pracodawca może żądać zwolnienia Rady Zakładowej, jak również dopuszczenia z głosem doradczym przedstawiciela organizacji pracodawców, do którego dany pracodawca należy.

W obradach Rady Zakładowej mogą uczestniczyć z głosem doradczym przedstawiciele organizacji zawodowych, do których należą członkowie Rady Zakładowej.

Art. 24. Posiedzenia Rady Zakładowej odbywają się z reguły poza czasem pracy. W wypadku wyjątkowym, gdy posiedzenie to odbyć się musi w czasie pracy, należy zaważać uprzedzić o tym pracodawcę.

Art. 25. Pracodawca winien ułatwić Radzie Zakładowej lub Delegatowi pełnienie ich czynności, dostarczyć pomieszczeń na zebrania i biura oraz potrzebnych urządzeń, druków i materiałów biurowych.

Art. 26. Uchwały Rady Zakładowej i wnioski Delegata dotyczące zadań, przewi-

dzianych w art. 3, winny być przedkładać pracodawcy do wykonania. Samoistne wkroczenie Rady Zakładowej lub Delegata w zarządzanie zakładem pracy nie jest dopuszczalne.

Art. 27. (1) Członkowie Rady Zakładowej oraz Delegaci obowiązani są do zachowania ścisłej tajemnicy co do spraw, które stanowią tajemnicę techniczną lub handlową zakładu pracy.

(2) Obowiązek zachowania tajemnicy nie stosuje się do sprawozdań Rady Zakładowej lub Delegata, składanych organom państwowym lub Radom Narodowym, wynikających ze współdziałania Rady Zakładowej lub Delegata w zakresie kontroli społecznej (ust. (3) art. 4).

Art. 28. Umowa o pracę między pracodawcą, a członkiem Rady Zakładowej lub Delegatem nie może być przez pracodawcę rozwiązana inaczej, jak tylko z ważnych przyczyn lub z winy pracownika. Takie rozwiązanie wymaga do swojej ważności zgody Komisji Pojednawczo-Rozjemczej przy Obwodowym Inspektorze Pracy. Decyzja Komisji jest ostateczna.

Art. 29. Członkowie Rad Zakładowych i Delegaci zachowują przez cały czas trwania ich mandatów prawo do pełnego wynagrodzenia należnego z umowy o pracę.

(2) W zakładach pracy, zatrudniających powyżej 500 pracowników, przewodniczący Rady Zakładowej jest zwolniony od pełnienia czynności zawodowych z zachowaniem pełnego wynagrodzenia należnego z umowy o pracę.

Art. 30. Członkowie Rad Zakładowych i Delegat pełnią swe obowiązki bezpłatnie, otrzymują jednak od pracodawcy zwrot poniesionych wydatków i równowartość nieuniknionej straty zarobków.

Art. 31. Rada Zakładowa oraz Delegat składają co najmniej raz na trzy miesiące sprawozdanie ze swych czynności na ogólnym zebraniu pracowników zakładu.

V. Postępowanie Rozjemcze.

Art. 32. (1) W wypadkach sporu między pracodawcą, a Radą Zakładową lub Delegatem strony mogą się odnieść — po uprzednim wyczerpaniu możliwości osiągnięcia zgody w rokowaniach bezpośrednich — do komisji Pojednawczo-Rozjemczej przy właściwym Obwodowym Inspektorze Pracy. Komisja ta składa się z Obwodowego Inspektora Pracy lub wyznaczonego przezeń zastępcy jako przewodniczącego oraz po jednym przedstawicielu organizacji zawodowych pracowników i pracodawców tej gałęzi gospodarki, która obejmuje dany zakład pracy.

(2) Od postanowienia tej Komisji służy prawo odwołania się do Komisji przy Okręgowym Inspektorze Pracy.

Do składu tej Komisji stosuje się odpowiednio przepisy ust. (1) z tym, że Komisji przewodniczy Okręgowy Inspektor Pracy lub wyznaczony przezeń zastępca.

Decyzja tej Komisji jest ostateczna dla zakładów pracy, zatrudniających nie więcej niż 500 pracowników.

(3) W zakładach pracy, zatrudniających ponad 500 pracowników, służy od postanowienia Komisji prawo odwołania się do Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, w skład której wchodzi: przedstawiciel Ministra Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia, jako przewodniczący oraz przedstawiciele Ministrów Przemysłu i Sprawiedliwości

(4) W skład Komisji, przewidzianej w ust. (1) i (2) w miejsce inspektora pracy lub jego zastępcy wchodzi przedstawiciel władzy przemysłowej, jeżeli spór wynikł w zakładzie pracy, pozostającym pod zarządkiem państwowym lub samorządowym, albo dotyczy stosowania art. 4.

VI. Przepisy karne.

Art. 33. (1) Winni naruszenia przepisów dekretu niniejszego ulegną karze aresztu do 3-ich miesięcy lub grzywny do 10 tys. zł albo obu tym karom łącznie, o ile czyn nie jest zagrożony surowszą karą.

(2) Do orzekania właściwy jest Sąd Pracy.

VII. Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 34. Rozporządzenie Ministra Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych określi termin wejścia w życie przepisów dekretu niniejszego w stosunku do zakładów pracy

ściśle związanych z rolnictwem, leśnictwem lub ogrodnictwem, a nie posiadających przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego.

Art. 35. (1) Zakłady wojskowe oraz zakłady pracy, które podlegają militaryzacji, nie są objęte przepisami dekretu niniejszego.

(2) Minister Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej może w drodze zarządzenia wyłączyć spod mocy obowiązującej niniejszego dekretu poszczególne zakłady, produkujące głównie dla wojska.

Art. 36. Wykonanie dekretu niniejszego porucza się Ministrowi Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia w porozumieniu z właściwymi Ministrami.

Art. 37. Dekret niniejszy wchodzi w życie w dwa miesiące po dniu ogłoszenia. Jednocześnie tracą moc wszelkie przepisy prawne, dotyczące przedmiotów dekretem niniejszym uregulowanych.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Edward Osóbka-Morawski

Minister Pracy, Opieki Społecznej
i Zdrowia:

Wiktor Trojanowski

Minister Sprawiedliwości:

Edmund Zalewski

Minister Obrony Narodowej:

Michał Rola-Żymierski, generał broni

Minister Przemysłu: *Hilary Minc*